

SoTe tulee, olemmeko valmiit?

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on pakko tehdä, koska nykyinen järjestelmä ei ole pystynyt estämään suomalaista köyhää miestä ajautumasta kuoleman virtaan liian aikaisin (Prof. Heikki Hiilamo Turussa 2014).

Edelleen Suomen suuret tuloerot ja terveydenhuollon kansalaisille tulevat maksut ovat Euroopan korkeimpia. Rikkaat miehet menevät elinajan ennusteessa jo köyhien naisten edelle.

Kun malli SoTe:sta nyt tuli vihdoin ulos, täytyy kysyä, miksi vasta nyt.

Kentällä odotettiin mutkikkaampaa mallia ja pelättiin sen sotkevan kaiken entisen hyvän.

Nyt voimme huokaista. Tämän hallinnollisen mallinhan me jo tunnemme. Suomessa kuntayhtymämalli on ollut käytössä jo pitkään, joskin useita pienimpiä niistä on jo lakkautettu.

Yksi on kuitenkin meillä täällä Varsinais-Suomessa säilynyt eli Varsinais-Suomen Erityishuollon kuntayhtymä Paimiossa ja ruotsinkielinen Kärkulla Paraisilla.

Kehitysvammahuolto käy muutenkin hyvänä mallina ja esimerkkinä SoTe -järjestelmästä.

Tässä kuntayhtymässä on aina tehty integraatiota terveydenhuollon ja sosiaalitoimen välillä.

Ei ole voitu ajatella, että perhe, mihin kehitysvammainen lapsi syntyy, olisi jaettavissa osiin.

Aina on hoidettu kokonaisuutta.

Kun lapsen diagnoosi on varmistunut keskussairaalassa, siirtyy perhe Kehitysvamma-alan tuki- ja osaamiskeskuksen KTO:n neuvolan asiakkaaksi. Neuvolassa perhettä tutkii ja hoitaa moniammatillinen ryhmä. Lääkäri ei voi välttyä keskustelusta perheen jaksamisesta, psykologin on keskusteltava lääkärin kanssa ennen päiväkodin ja koulun alkua, sosiaalityöntekijän on oltava kaikissa perheen käänneissä huolehtimassa, että kaikki perheelle kuuluvat etuudet ovat kohdillaan.

Lapsen terapiat ja muut kuntoutustoimet keskustellaan yhdessä perheen kanssa ja kirjataan yhteiseen kuntoutussuunnitelmaan. Usein kokouksissa on mukana työntekijöitä perheen omasta kunnasta.

Nyt tätä Paimiossa jo 50 vuotta sitten kehitettyä mallia ryhdytään viemään koko Varsinais-Suomen SoTe -alueelle, joka on noin nykyisen sairaanhoitopiirin kokoinen.

Rahoitusmalli on vielä hieman hakemisessa, mutta kuntademokratiakohta on nyt kohdallaan.

Kuntalaiset voivat vaalien kautta edustuksellisesti vaikuttaa SoTe -alueen asioihin.

Tietysti olisi hienoa, että olisi mahdollista järjestää SoTe -alueen "valtuusto" suoralla kansanvaalilla.

Sosiaali- ja terveystoimen integraatio ei ole helppo.

Vie vuosia, että ammattiryhmät luopuvat varatuista reviiereistään. Kuka johtaa?

Voiko lääkäriä johtaa yhteiskuntatieteilijä? Olemme myös rakentaneet kokonaisia taloja, kuin linnakkeiksi.

Miten yhteistyö onnistuu, jos sairaala on mäellä ja sosiaalitoimi laaksossa?

Vieläkö on voimassa ammattiryhmille pyhitettyjä salassapitovelvoitteita?

Miten teknologia vastaa viestin kulkuun?

Entä ammattiryhmien uniformut?

Kehitysvammahuollossa on pyritty löytämään toimintatapoja, missä kuuluisi sekä lapsen, että perheen ääni. Voimme kertoa, että olemme asiakaslähtöisiä, mutta tie ei ole vielä kuljettu loppuun, paljon on tehtävää.

Toivoisikin, että SoTe ei alkaisi keksimään pyörää uudelleen, vaan oppisi jo toimivista hyvistä käytännöistä.

Pirjo Rinne

Tutkimuskoordinaattori

Kehitysvamma-alan tuki- ja osaamiskeskus KTO